Linas GIRLEVIČIUS

TYRINĖJIMAI VILNIUJE, POLOCKO G.–KREIVOJO SKG. SANKIRTOJE, 1999 M.

1999 m. vasarą sklypuose Nr. 9, 10, 11, 12, 14, esančiuose R Polocko g.–Kreivojo skg. sankirtos pusėje, PRI atliko žvalgomuosius archeologinius tyrinėjimus, numatomų statyti namų valdose. Iškasti 7 žvalgomieji šurfai, bendras 28 m² plotas. Šurfai Nr. 1–2 kasti sklype Nr. 14, esančiame arčiausiai Polocko g. Šurfas Nr. 1 kastas R sklypo dalyje. Jame fiksuotas 1,2–1,7 m storio sujauktas kultūrinis sluoksnis su XX a. buitinėmis šiukšlėmis, keletu XVIII–XIX a. buitinės keramikos šukių, taip pat pavieniais žmonių kaulais iš suardytų palaidojimų. PV šurfo kampe, 0,8 m gylyje, atkastas mūrinio, XIX–XX a. I puse datuojamo pastato ŠR kampas. Šurfas Nr. 2 iškastas arčiau Kreivojo skg., ŠV sklypo dalyje. Jame fiksuotas 0,95–1,15 m permaišytas kultūrinis sluoksnis su XX a. buitinėmis šiukšlėmis ir pavieniais žmonių kaulais. Dar 2 šurfai (Nr. 3–4) kasti šiauriau esančiame sklype Nr. 12. Šurfas Nr. 3 iškastas lygioje aikštelėje. Jame fiksuotas sujauktas, 1,15 m storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XIX–XX a. Sluoksnyje – pavieniai žmonių kaulai. Šurfas Nr. 4 kastas šiauriniame sklypo Nr. 12 kalvos šlaite. Aptiktas 0,85–1,3 m storio analogiškas kultūrinis sluoksnis. Šurfai Nr. 5–7 kasti sklypuose Nr. 9–11, esančiuose į Š nuo sklypo Nr. 12, prie Kreivojo skg. Sklypai išsidėstę dviejose dirbtinai suformuotose V šlaito terasose. Šurfas Nr. 5 kastas sklypo Nr. 11 R dalyje, aukštutinėje terasoje, į P nuo pastato griuvėsių. Šurfe fiksuotas sujauktas XIX–XX a. kultūrinis sluoksnis su pavieniais žmonių kaulais. Jo storis 0,3–0,8 m. Šurfas Nr. 6 iškastas žemutinėje terasoje, sklypo 10 V dalyje. Aptiktas 0,6 m storio XIX–XX a. datuotinas kultūrinis sluoksnis, kuriame buvo pavienių žmonių ir gyvulių kaulų, buitinių šiukšlių. Šurfas Nr. 7 iškastas sklypo Nr. 9 aukštutinėje terasoje, lygioje aikštelėje. Analogiško šurfui Nr. 6 kultūrinio sluoksnio storis – 0,2–0,7 m. Visuose šurfuose pasiektas molio įžemis. Nesuardytų palaidojimų šurfuose neaptikta.

Vykdant tolesnius žemės darbus, sklypuose Nr. 12 ir 14 buvo vykdomi archeologiniai žvalgymai. Sklypo Nr. 14 R dalyje aptikta nesuardytų palaidojimų. 160 m² plote atlikti pilni archeologiniai tyrinėjimai. Dalis tiriamo senkapio ploto suardyta XIX–XX a., žmogaus ūkinės veiklos metu.

Tyrinėjimų metu aptikti 22 kapai su 28 visiškai išlikusiais arba apardytais griautiniais žmonių palaikais. Mirusieji laidoti P kryptimi žemėjančioje aikštelėje, smėlio grunte. Kapai aptikti H_{abs} 130,16–127,69 m gylyje, dabartinio žemės paviršiaus altitudė – H_{abs} 131,15–129,94 m. Mirusieji laidoti keliais lygiais (iki 3). Kapas Nr. 18 buvo grupinis: 3 mirusieji palaidoti viename lygyje, o dar vienas – po jais. Tai galėjo būti vienu metu palaidotos karo arba epidemijų aukos. Didžioji dalis kapų orientuota V kryptimi. Kapai Nr. 17b, 18a/3, 18b, 22 orientuoti R kryptimi. Mirusiųjų rankos sukryžiuotos dubens arba krūtinės srityje, kai kurių priglaustos prie šonų. Mirusieji laidoti mediniuose karstuose. Apie tai liudija gausiai randamų geležinių vinių su medžio liekanomis fragmentai. Kape Nr. 1 pilvo srityje aptikta žalvarinė diržo sagtelė, dubens srityje – žiedas. Kape Nr. 7a dubens kaulų srityje gulėjo Jono Kazimiero šilingas. Kape Nr. 17b mirusiojo kaklo srityje rastas varinis kryželis, puoštas reljefiniu ornamentu. Kape Nr. 22 mirusiojo krūtinės srityje aptiktas biloninis smeigtukas. Radiniai leidžia tirtąją senkapio dalį datuoti XVII a. II puse. Pagal turimus istorinius duomenis senkapis priskirtinas stačiatikiams. 1999 m. ištirta nedidelė senkapio dalis. Todėl nebuvo nustatytas jo dydis bei ribos. Tai galima būtų atlikti tolesnių tyrinėjimų metu.

Linas GIRLEVIČIUS

Investigations in Vilnius, at the crossroads of Polocko street and Kreivasis lane, in 1999

In summer of 1999, in plots No 9, No 10, No 11, No 12 and No 14 located at the crossroads of Polocko Street and Kreivasis lane, IMR did archaeological explorations. The area of 188 m^2 was explored. 22 burials with well-preserved and disturbed inhumations were found. According to the historical data and the burial items found, the burials are dating back to the second half of the 17th century.

Kęstutis KATALYNAS

TYRINĖJIMAI VILNIUJE, KATEDROS AIKŠTĖJE

Istorinės žinios. Katedros aikštė susiformavo beveik 2 tūkstantmečius trukusios Vilniaus branduolio raidos vėlyvajame periode. Turimais duomenimis, šiame rajone pirmoji gyvenvietė atsirado erų sandūroje.